

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

„Retrospektivní pohled bývalých klientů Probační a mediační služby na sociální práci v trestní justici“

Diplomantka: Bc. Hana Zichová

V posledních letech se v oblasti trestního soudnictví událo mnoho změn, které položily důraz na jiné zacházení s pachateli trestných činů či provinění. Příklon k alternativním trestům znamenal též zásadně nové úkoly pro Probační a mediační službu, která sehraává podstatnou úlohu při realizaci alternativ. Sociální práce se v PMS velmi výrazně rozvíjí, pracovníci pracují podle svých nejlepších sil, chybí však dosud jistý nadhled nad touto prací, a to zejména v oblasti reálného pohledu bývalých klientů PMS na období, ve kterém byli pod vlivem této organizace. Proto lze považovat volbu tématu diplomové práce za výrazně prospěšnou a volbu tématu za „statečnou“. Jak říká diplomantka, hlavním cílem této diplomové práce je pokus zjistit a posoudit pohledy bývalých klientů Probační a mediační služby ČR střediska v Nymburce na sociální práci v trestní justici, která byla na ně aplikována.

Úvodní pasáže diplomové práce se zaměřují na výklad o sociální práci v trestní justici a na vývoj, který se odehrál kolem tvorby důležité složky nápravného systému, totiž Probační a mediační služby. Autorka se snaží přiblížit šířku záběru této služby, přičemž na pozadí těchto informací vystupuje do popředí obrysy klientů, se kterými služba pracuje. Práce přehledně pojednává o nejrůznějších činnostech, ve kterých se PMS angažuje a které vyplývají ze zákona č.257/2000 Sb. o probační a mediační službě a všimá si též typů klientů - pachatelů, kteří jsou v široké škále od lidí s náhledem až po lidi s výrazným odporem vůči jakémukoliv zacházení a klientů – obětí. Rozebírá mimo jiného i otázku balancování mezi pomocí klientovi na jedné straně a jeho kontrolou na straně druhé.

Empirická část diplomové práce, která měla být uskutečněna mezi bývalými klienty, byla výrazně omezena malým množstvím těchto jedinců, se kterými se podařilo diplomantce hovořit. Ačkoliv projevila značnou snahu při pokusu kontaktovat bývalé klienty, podařil se jí nakonec provést zaměřený rozhovor pouze se 4 dospělými klienty (ve výběru bylo 6 osob, dvě nakonec rozhovor neposkytly). Tím byla ovšem poznatková báze celého šetření podstatně snížena, vždyť právě poznatky o působení PMS na mladé jedince patří mezi základní otázky praxe. K této situaci došlo proto, že pracovníci PMS se obávali možných komplikací, které by mohly plynout s poskytnutého rozhovoru (ochrana osobních dat). Celou práci tak lze považovat za jistý metodologický přínos, jak by bylo možno problematiku výzkumně uchopit.

I přes toto omezení získala diplomantka řadu autentických vyjádření bývalých klientů, z nichž vyplývá různorodost pohledu na činnost PMS. Zdá se, že reagují výrazně individuálně, a to ve škále od určitého uznání pozitivní snahy PMS až k postoji, že vše pozitivní „vyprodukovali“ klienti sami od sebe a snaha sociálních pracovníků byla nadbytečná. Z vyjádření bývalých klientů je možno získat dojem, že je obtížné získat k pracovníkům PMS otevřený vztah, uznávají sice, že

se jim snaží pomoci, ale v zásadě se jim neotevívají. Jak konstatuje diplomantka, „klienti tedy PMS považují za dobrou službu, která jim umožnila nebýt ve VTOS a snažila se jim pomáhat v jejich ne vždy příznivé situaci“.

Vzhledem k malému počtu respondentů z řad bývalých klientů, byli diplomantkou osloveni alespoň pracovníci centra PMS, kteří se stali jistým náhradním zdrojem informací o obecnějších postojích klientů. Tito respondenti (byly vedeny rozhovory s dvěma muži a dvěma ženami různého věku, tedy se všemi odbornými pracovníky Střediska) poskytli i své pohledy na činnost, kterou vyvíjejí při spolupráci s klienty a obecně na možnosti práce s nimi. Do jisté míry to sdělil jeden z nich, když konstatoval: „*Takové ty cíle, že klienty razantně změníme v krátkém čase je utopie, posun pak nastává ve chvíli, kdy vidíme, že už se alespoň začínají orientovat ve své situaci.*“ Obecně pak pracovníci PMS soudí, že jejich činnost je potřebná už jen z toho důvodu, že jsou někým, kdo se o tento typ lidí průběžně stará. I tato část práce stojí za podrobné přečtení a zvážení významu zaznamenaných sentencí, které naznačují obecnější tendence pracovního rozpoložení zaměstnanců PMS.

I když se diplomantka snažila udělat určité závěry ze své empirické sondy, je třeba je brát pouze jako určitou pilotážní studii. Bohužel – prostředky diplomantky se pravděpodobně nedalo dosáhnout víc.

ZÁVĚR: Práce se snažila uchopit problematiku na odpovídající úrovni, v teoretické části se mohla více zabývat úvahami na téma pohledu klienta na svou situaci v rámci alternativního trestu a méně hovořit o odtažitých otázkách práce PMS. Empirická část - vinou objektivní situace - nenaplnila zcela cíl práce, nicméně se o to pokusila. Navrhují diplomovou práci přijmout k obhajobě a klasifikovat ji známkou „**VELMI DOBŘE**“.

31.8.2015

PhDr. Kazimír Večerka, CSc.